



Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Bartłomiej Sienkiewicz

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 1238 Pani Poseł Moniki Wielichowskiej z 7 lutego 2024 roku w sprawie zgłoszenia na Listę światowego dziedzictwa UNESCO najcenniejszych młynów papierniczych z obszaru Europy, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Rzeczpospolita Polska jako strona Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego 16 października 2019 r. złożyła wniosek pn. „Młyn papierniczy w Dusznikach-Zdroju” o zgłoszenie tego unikatowego zabytku na Listę informacyjną UNESCO. Młyn papierniczy w Dusznikach-Zdroju jest unikatowym w skali Polski i Europy zabytkiem techniki i stanowi materialne świadectwo rozwoju ludzkiej wytwórczości sprzed ponad 500 lat. Nie tylko przetrwał jako jeden z nielicznych tego typu obiektów w niezmienionej formie i lokalizacji, zachowując pierwotny układ przestrzenny zespołu budynków młyńska, ale nadal prowadzona jest w nim produkcja ręcznie czerpanego papieru. Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju opracowało koncepcję zgłoszenia na Listę UNESCO najcenniejszych młynów papierniczych z obszaru Europy znajdujących się na terytorium Polski, Czech, Hiszpanii, Niemiec i Włoch. Dokonano wyboru następujących obiektów, których zarządcy wyrazili zainteresowanie wspólnym wpisem seryjnym na Listę światowego dziedzictwa. Są to młyny w Welkich Losinach (Czechy), w Homburgu i Niederzwönitz (Niemcy), w Pescii (Włochy) i w Capellades (Hiszpania). Jednocześnie ustalono, że Państwem-liderem wniosku o wpis seryjny młynów będzie Polska (punkt kontaktowy ds. UNESCO w MKiDN wraz z Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju), która odtąd prowadzi Projekt.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przewodzi spotkaniom międzyrządowym z przedstawicielami (punktami kontaktowymi ds. UNESCO) w ministerstwach kultury i spraw zagranicznych Czech, Hiszpanii, Niemiec i Włoch w zakresie wypracowania wspólnego wniosku wpisowego w oparciu o *Wytyczne operacyjne do Konwencji światowego dziedzictwa*, natomiast Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju jako lider wpisu europejskich młynów papierniczych na Listę światowego dziedzictwa opracowuje dokumentację nominacyjną we współpracy z ekspertami merytorycznymi i zarządcami poszczególnych obiektów wpisowych.

W marcu 2023 roku rozpoczęły się prace nad wypracowaniem wspólnego dokumentu wpisującego europejskie młyny papiernicze na Listę informacyjną UNESCO (lista obiektów, które państwa strony Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego zamierzają rozpatrzyć do zgłoszenia do wpisu na listę światowego dziedzictwa UNESCO). Treść wniosku zawiera informacje dotyczące opisu wszystkich części składowych wpisu seryjnego, uzasadnienie ich wyboru, porównanie z innymi tego typu zabytkami w Europie i na świecie, a także informacje, które będą zawarte w dalszej dokumentacji

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

nominacyjnej, dotyczące uzasadnienia wyjątkowej, uniwersalnej wartości wpisywanych obiektów, spełnianych kryteriów oraz orzeczenia autentyzmu i integralności. Mimo planowanego zakończenia prac nad wnioskiem na wrzesień 2023 roku przedstawiciele Włoch poprosili o przedłużenie terminu w związku z zaangażowaniem w 45. sesję Komitetu Światowego Dziedzictwa w Rijadzie (10-25 września). Następnie dodatkowe uwagi do tekstu zgłosili przedstawiciele Czech, w czego kontekście dokument był opiniowany i w wypracowanej wersji zaprezentowany podczas grudniowego spotkania, które zdominował jednak równie ważny temat procedur, metodyki i współpracy eksperckiej. Wkrótce po spotkaniu treść zgłoszenia na Listę Informacyjną została zaakceptowana przez przedstawicieli ministerstw krajów partnerskich, o czym Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego poinformowało Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju pismem z 10 stycznia 2024 r.

W ww. piśmie Ministerstwo poprosiło Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju „o przejęcie dialogu eksperckiego na dalszych etapach przygotowania wniosku, analogicznie do współpracy punktów kontaktowych w ministerstwach”. Prośba ta była wynikiem wniosków złożonych przez punkty kontaktowe, które zajmują się współpracą na poziomie rządowym. Wniosek Ministerstwa o podjęcie przez Muzeum roli lidera i przejęcie opracowania wniosków z udziałem zagranicznych ekspertów nie oznaczał rezygnacji z kontynuowania sprawy na poziomie administracyjnym przez pracowników Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, odpowiadających za punkt kontaktowy ds. UNESCO w Polsce. Ministerstwo przekazało też państwom partnerskim Memorandum o współpracy, które po zaakceptowaniu treści przez punkty kontaktowe ds. UNESCO zostanie przekazane do podpisu właściwych dla spraw UNESCO ministrów w Czechach, Hiszpanii, Niemczech i we Włoszech.

Tym bardziej niezrozumiały jest zarzut dotyczący zagrożenia dla zarządzania przez Polskę projektem na poziomie międzynarodowym. Departament Ochrony Zabytków MKiDN wielokrotnie oświadczał, że projekt wpisu na listę UNESCO najcenniejszych młynów papierniczych jest wartościowy, a Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w dalszym ciągu pełni rolę krajowego punktu kontaktowego dla UNESCO i pozostaje w kontakcie z innymi punktami kontaktowymi, realizując powyższy wpis na poziomie administracyjnym w roli lidera. Nie mamy przy tym sygnałów od innych punktów kontaktowych, by współpraca była zagrożona.

Planowane jest podjęcie dalszych kroków zmierzających do finalizacji wpisu w postaci złożenia pełnej dokumentacji nominacyjnej do Centrum Światowego Dziedzictwa. Z uwagi na fakt, że Polska podjęła się roli lidera tej nominacji, a Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju jest autorem koncepcji zgłoszenia na listę UNESCO wybranych młynów papierniczych znajdujących się w Europie, Ministerstwo zwróciło się pismem z 10 stycznia br. do dyrektora Muzeum w Dusznikach-Zdroju o rozważenie możliwości zorganizowania spotkania dla punktów kontaktowych oraz dla ekspertów zagranicznych i zarządców młynów będących przedmiotem wniosku w siedzibie Muzeum. W ocenie Ministerstwa spotkanie posłużyłoby przede wszystkim ustaleniu zasad współpracy w najbliższych latach. Ministerstwo (Departament Ochrony Zabytków) nie otrzymało odpowiedzi z Muzeum na wspomniane pismo, natomiast do MKiDN wpłynęła interpelacja poselska nr 1238 Pani Poseł Moniki Wielichowskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że pracownicy Wydziału Strategii i Międzynarodowej Ochrony Dziedzictwa w Departamencie Ochrony Zabytków MKiDN zaangażowani są w prace związane z wpisem Europejskich Młynów Papierniczych na Listę światowego dziedzictwa w zakresie koordynacji współpracy międzynarodowej, a wsparcie opiniodawcze stanowi także Narodowy Instytut Dziedzictwa. Dodatkowo podkreślam, że Muzeum zostanie udzielona pomoc w przygotowaniu wniosku. Formalnie wnioskodawcą wpisu na listę jest Państwo-Strona Konwencji, a w tym przypadku Polska jako Państwo-Strona

reprezentująca grupę kilku państw w międzynarodowym wpisie seryjnym. Zgodnie z Konwencją UNESCO z 1972 r. oraz Wytycznymi operacyjnymi do Konwencji w najbliższym czasie należy przygotować wniosek o ocenę wstępną proponowanej grupy obiektów. Wniosek winien zawierać szczegółową ekspercką analizę miejsc oraz informację dotyczącą interesariuszy tych miejsc. Centrum Światowego Dziedzictwa zaleca przygotowywanie nominacji przy jak najszerszym udziale zainteresowanych stron oraz wykazanie, że uzyskano wolną i świadomą zgodę społeczności lokalnej na wpis obiektu na listę. Prośba Ministerstwa w sprawie podjęcia się roli lidera i eksperta przez Muzeum nie ogranicza się jedynie do wypracowania merytorycznej treści wniosku z ekspertami reprezentującymi pozostałe młyny papiernicze, ale także do przeprowadzenia publicznych konsultacji w miejscu wpisu, które również są niezbędne przy zgłaszaniu nominacji.

Współpraca na poziomie międzynarodowym jest kontynuowana pomiędzy ministerstwami właściwymi dla spraw UNESCO w krajach będących stronami planowanego wpisu.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

SEKRETARZ STANU

Bożena Żelazowska